

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

"איכה אשא לבדי"

לפרשת דברים (על פי שיעורים של הרב יעקב מדן והרב אמנון בזק)

1. פשוטים, שדרכי הקודש והחול משמשים אצלם זו בצד זו. חוסר ידיעת סוד החיבור המושלם בין האלוקי לגשמי, הוא שורש השורש של שאלות ה"איכה" שבעולם.
2. חז"ל על ה"תשעה באב" הראשון: "אתם עשיתם אותה בכייה לשעה אחת, ואני אעשה אותה בכייה לדורות"
3. שמות רבה:
4. "ולמה נקרא שמו יתרו, על שום שייתר פרשה בתורה"
5. הרב קוק זצ"ל באורות התורה (א, ג): "וצריכה ארץ ישראל להיות בנויה וכל בניה יושבים עליה... אז חיה היא תורה שבעל פה בכל זיו תפארתה".
6. "בגלות נפרדו התאומים, נתעלתה תורה שבכתב למרומי קדשה וירדה תורה שבעל פה בעומק תחתית".
7. "אז תחל תורה שבעל פה לצמח מעומק שורשה, תעלה מעלה מעלה, ואור תורה שבכתב יזריח עליה קרני אורה מחדש".
8. בספרי (מובא ברש"י על דברים א יד): "החלטתם הדבר להנאתכם. היה לכם להשיב - משה רבנו ממני נאה ללמוד, ממך או מתלמידך".
9. מדרש רבה לדברים:
10. "אמר לו הקב"ה למשה - הואיל וקיבלו עליהן תוכחותיך צריך אתה לברכן"
11. שמות י"ח, יג-כו אל מוד דברים א':

פרשת דברים	פרשת יתרו
ואמר אלכם בעת ההוא לאמר - לא אוכל לבדי שאת אתכם: ה' א-לוהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב: ה' א-לוהי אבותכם יסף עליכם ככם אלף פעמים	ויהי ממחרת, וישב משה לשפט את העם, ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב: וירא חתן משה את כל אשר הוא עשה לעם, ויאמר - מה הדבר הזה אשר אתה עשה לעם, מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בקר עד ערב: ויאמר משה לחתנו - כי יבא אלי העם לדרש א-לוהים:

1. מדרש איכה: שלושה נתנבאו בלשון איכה: משה, ישעיה וירמיה. משה אמר 'איכה אשא לבדי'. ישעיה אמר: 'איכה היתה לזונה'. ירמיה אמר: 'איכה ישבה בדד'. א"ר לוי, משל למטרונה שהיו לה ג' שושבינין. אחד ראה אותה בשלוותה, אחד ראה אותה בפחזותה ואחד ראה אותה בניוולה. כך משה ראה את ישראל בכבודם ושלוותם, ואמר 'איכה אשא לבדי טרחכם', ישעיה ראה אותם בפחזותם ואמר 'איכה היתה לזונה', ירמיה ראה אותם בניוולם ואמר 'איכה ישבה בדד'".
2. הרב יעקב מדן: השאלה הבולטת ביותר, "איכה ישבה בדד", הפיכת גבירה שהכל משחרים לפתחה לעניה מרודה ונרדפת, יש בכוחה להעסיק כל אדם. ואם במטרונה בודדת כך, בעם שלם על אחת כמה וכמה. תשובתה של שאלה כאובה זו - בנביאים, ואף היא בשאלה. אך שאלה זו למעמיקים בלבד, למתחילים אחר הסיבות האמיתיות והשרשיות למאורעות הקורים בעולם. התשובה לשאלת "איכה ישבה בדד" היא, שיש לחפש את התשובה לשאלה האמיתית יותר, הקשה יותר: "איכה היתה לזונה". מהמצב שבו מתאר ישעיהו את המטרונה, הדרך למצב אותו מתאר ירמיהו קצרה ופשוטה. את שורש האיכה של ירמיהו יש לחפש בשאלת ישעיהו. והתשובה לשאלת ישעיהו - בשאלה אחרת, קשה הימנה: "איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם". אם שורש החורבן הפיסי המתואר על ידי ירמיהו הוא החורבן הרוחני המתואר בישיעיהו, הרי שורש החורבן הרוחני הזה נמצא מאות שנים קודם לכן, בחוסר יכולת למצוא שפה משותפת בין משה רבנו ע"ה לבני ישראל, עוד למרגלות הר סיני, שם נקבעה פרשת שרי האלפים והמאות, עוד בראשית התהוותו של עם ישראל וגיבושו כעם ה'. חוסר היכולת למצוא דרך בה תתישב הנהגתו של איש האלקים, הנהגה שכל-כולה קודש, עם דרכם של שישים ריבוא בני בשר ודם

10. רש"י א' יב:
 "טרחכם - מלמד שהיו ישראל טרחנין. היה אחד מהם רואה את בעל דינו נוצח בדין, אומר: יש לי עדים להביא, יש לי ראיות להביא, מוסיף אני עליכם דיינין. ומשאכם - מלמד שהיו אפיקורסין. הקדים משה לצאת, אמרו: מה ראה בן עמרם לצאת? שמא אינו שפוי בתוך ביתו?! איחר לצאת, אמרו: מה ראה בן עמרם שלא לצאת? מה אתם סבורים, יושב ויועץ עליכם עצות רעות וחושב עליכם מחשבות! וריבכם - מלמד שהיו רוגנים".
11. במדבר י"א, יד:
 "לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד ממני".
12. במדבר י"א, טז-יז:
 "ויואמר ה' אל משה - אֶסְפֶּה לִי שְׁבָעִים אִישׁ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָדַעְתָּ כִּי הֵם זְקֵנֵי הָעָם וְשֹׁטְרָיו, וְלָקַחְתָּ אִתָּם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתִּיצְבוּ שָׁם עִמָּךְ: וִירַדְתִּי וְדִבַּרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאֶצְלָתִי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עֲלֶיךָ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם, וְנִשְׂאוּ אִתְּךָ בְּמִשְׁאֵל הָעָם וְלֹא תִשָּׂא אֹתָהּ לְבַדְךָ".
13. במדבר י"א, יא-טו:
 "ויואמר משה אל ה' - למה הרַעַתָּ לְעַבְדְּךָ וְלִמָּה לֹא מִצַּתִּי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְשׂוּם אֶת מִשְׁאֵל כָּל הָעָם הַזֶּה עָלַי: הֲאֵנֹכִי הֲרִיתִי אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה אִם אֲנֹכִי יִלְדַּתִּיהוּ, כִּי תֹאמַר אֵלֵי שֶׂאֱהוּ בְחִיקְךָ כֹּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֱמֹן אֶת הַיִּנֶּקֶת עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּיו: מֵאִין לִי בָשָׂר לְכַל הָעָם הַזֶּה כִּי יִבְכוּ עָלַי לֵאמֹר תִּנְהַלְנוּ בָשָׂר וְנֹאכְלָהּ: לֹא אוֹכֵל אֲנֹכִי לְבַדִּי לְשֹׂאת אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה כִּי כִבֵּד מִמֶּנִּי: וְאִם כִּכָּה אֶת עֲשֵׂה לִי - הֲרֹגֵנִי נָא הֲרֹג אִם מִצַּתִּי חֵן בְּעֵינֶיךָ, וְאֵל אֲרֹאֵה בְּרַעְתִּי".
14. דברים א', ט-יב:
 "לא אוכל לבדי שאת אתכם: ה' א-לוהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב: ה' א-לוהי אבותכם יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם: איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם".

<p>ויברך אתכם כאשר דבר לכם: איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם: הבו לכם אנשים חכמים ונבנים ויִדְעִים לְשִׁבְטֵיכֶם ואשימם בראשיכם: ותענו אתי ותאמרו - טוב הדבר אשר דברת לעשות:</p>	<p>כי יהיה להם דבר בא אלי, ושפטתי בין איש ובין רעהו, והודעתי את חקי הא-לוהים ואת תורתיו: ויאמר חתן משה אליו - לא טוב הדבר אשר אתה עשה: נבל תבל גם אתה גם העם הזה אשר עמך, כי כבד ממך הדבר לא תוכל עשהו לבדך: עתה שמע בקלי, איעצך וייהי א-לוהים עמך, היה אתה לעם מול הא-לוהים והבאת אתה את הדברים אל הא-לוהים: והזהרתה אתהם את החקים ואת התורות, והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון: ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שנאי בצע, ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות: ושפטו את העם בכל עת, והיה כל הדבר הגדל יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם, והקל מעליך ונשאו אתך: אם את הדבר הזה תעשה וצוך א-לוהים ויכלת עמך, וגם כל העם הזה על מקמו יבא בשלום: וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר: ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם ראשים על העם, שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות: ושפטו את העם בכל עת, את הדבר הקשה יביאון אל משה וכל הדבר הקטן ישפטו הם:</p>
<p>ואקח את ראשי שבטיכם, אנשים חכמים ויִדְעִים, ואתן אתם ראשים עליכם, שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרות: ושטרים לשבטיכם: ואצוה את שפטיכם בעת ההוא לאמר - שמע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו: לא תכירו פנים במשפט, כקטן כגדל תשמעון, לא תגורו מפני איש כי המשפט לא-לוהים הוא, והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי: ואצוה אתכם בעת ההוא את כל הדברים אשר תעשון:</p>	

9. רמב"ן על דברים א', יח:
 "ונראה בעיני שלא רצה להזכירו במעמד כל ישראל (1) לענותו; (2) או שלא יהיה לכבוד לו שיזכיר לדור הזה כי אשה כושית לקח; (3) ויתכן שהטעם, מפני שנמלך בשכינה ועל פי הגבורה נעשה הענין ההוא"